

TEKNOLOGIA

Digitalizazio txatarra

DIANA FRANCO EGUREN

Behin azaldu zidaten spam hitzak adierazten duela txerrien soberakinetatik herri anglosaxoietan egiten zen oso kalitate txarreko hesteki bat. Beharbada hitza ezaguna zaizu, posta elektronikoa karpetatxo bat duzulako nahi ez dituzun mezuak jasotzen dituen. Hitz hori izan zen eremu digitalean bizi kalitaterako kaltegarriak diren zerbitzu eta praktikak txatar-janariariarekin alderatzeko ezagutu nuen lehen adibidea. Lan asko egin dut arrakala digital egoeran dauden pertsonekin, eta spamaren ideia zabalduz, “digitalizazio txatarra” euren bizitzaren parte dela esan dezaket: posta elektronikoa iragarkiz beteta dute garrantzitsua dena ezin bereiztuz, aplikazioen jakinarazpenek so egiteko beharra sortzen diete uneoro, publizitateak inbaditzen du euren pantaila pop-upak zelan itxi ez dakitela... Arreta eta indarrak kaltetzen dizkien dinamika bati lotuta daude.

2022an, lege bat atera zuten: baimenik gabeko dei komertzialen, spam deien, debekua. Berria entzutean, denok irudikatzen genuen mundu bat non ez genuen berriro pairatuko dei komertzialen edota dei iruzurtsuen mehatxua. Baina ez da horrela izan, legea hor dagoen arren, herriarrok deiak salatu behar ditugu gure eskubideak babesteko. Arazo horretaz ohartuta, Datuen Babeserako Espainiako Agentziak salaketak egiteko galdetegi bat martxan jarri du, baina salatu ditzakegun enpresak dira jada jokabide kode bat onartu dutenak, ehun bat. Zer egin ordea hor ez dauden enpresekin edota iruzurra egiten duten enpresekin? prozesua korapilatzen da, askotan zeintzuk diren ere ez dakigu, euren aurka egiteko dugu datu bakarra telefono zenbaki bat da. Gaia oso konplexua da benetan, eta heziketa beharrezkoa da, zaurgarriak diren pertsonak boteretzeko, baina horrez gain ez legoke txarto berrikuntzaren beharraz ahoa betetzen duten horiek “digitalizazio txatarrari” mugak jartzeko irtenbide sortzaileagoak bilatuko balituzte. ●

NAZIOARTEA

25 herrialdetan emakumeak agintean

AXIER LOPEZ

Munduko estatuetako agintaritzetan dauden emakumeen inguruan Nazio Batuen Erakundeak zabalduak datuak aletu ditu IPS hedabideak, pasa den astean Mexikon bere lehen presidente emakumezkoak, Claudia Sheinbaum ezkertiarak, agintari makila hartu zuela baliatuta. Gero eta emakume gehiagok du presidente edo estaturu ardurak, baina orotara kopuruak marjinala izaten jarraitzen du.

NBEk 195 estatu aintzat hartzen ditu munduan, Palestina barne. Bada, horietatik 25ek bakarrik dute emakume bat botere instituzionalaren lehen lerroan. 112 herrialdetan inoiz ez dute emakume bat izan agintaritzan politikoan.

Europar Batasuneko Batzordeko presidentea, Europar Batasuneko Batzordeko presidentea, Danimarkan, Eslovenian, Estonian, Grezian, Italian, Letonian, Lituanian, Maltan, Ipar Mazedonian eta Moldavian emakumeak daude presidente edo lehen ministro karguetan, eta Ursula von der Leyen eskuindarra da Europar Batasuneko Batzordeko presidentea.

Ameriketean, Xiomara Castro Hondurasean, Dina Boluarte Perun eta Claudia Sheinbaum Mexikon. Sylvanie Burton (Dominika) eta Christine Kangaloo (Trinidad eta Tobago) presidentea dira, baina botere exekutiboaren lehen ministro gizonen esku dago. Barbadosen, bi ardurak emakumezkoek betetzen dituzte: Sandra Mason da presidentea eta Mia Amor Motley lehen ministroa.

Afrikan, Etiopian, Tanzanian, Togon eta Kongoko Errepublika Demokratikoan emakumeak dituzte estaturu

edo gobernuburu, eta Asia eta Ozeanian, Indian, Marshall uharteetan eta Samoan.

NBERen datuen arabera, munduko parlamentu-erlekuak %26,9 baino ez dute betetzen emakumeek, 1995ean %11 pasatxo ziren ordea. Ministerio-postuen kasuan, %23 emakumeena da, eta 141 herrialdetan ministroen herena baino gutxiago dira. Zazpi herrialdek ez dute emakumerik beren kabinete exekutiboetan.

Arloka begiratuta, emakumeen presentzia handiena dute bost ministerioak honako hauek dira: Emakumea eta genero-berdintasuna, familia eta haurrak, gizarteratzea eta garapena, gizarte-babesa eta gizarte-segurantz, eta indigenen gaiak eta gutxiengoak. Aitzitik, Ekonomia, Defentsa, Justizia eta Barne Arazoak, ia erabat gizonen mende daude oraindik.

Euskal Herrira etorrita, Jaurlaritzan inoiz ez da emakumerik izan lehendakari postuan. Nafarroan bai, Yolanda Barcina eskuindarra izan zen lehena 2011n. Eta haren ostean Gerroa Baiko Uxue Barkosek eta egungo lehendakari PSNko María Chivitek hartu dute aginte makila. Ipar euskal Herriko Hirigune Elkargoak bizitza laburra du, 2016an eratu baitzen, eta ordutik gizon bakarra izan du presidente, Jean-René Etchegaray. Elixabete Etxanobe eta Eider Mendoza jeltzaleak izan dira lehen bi emakumeak Ahalduen Nagusiaren ardura hartu dutenak, 2023an. Araban 1476tik dozenaka ahalduen nagusi izan dira, eta oraindik ez da emakume bakar bat ere postu horretan izan. ●